

Nr 129.

Av herrar **Eskilsson** och **Isaksson**, om upphävande av bestämmelserna rörande slaktgodemän.

Som ett led i nyordningen på kötttransoneringens område utfärdade livsmedelskommissionen den 13 januari 1948 (cirkulär 3024/1948) efter be- myndigande av Kungl. Maj:t bestämmelser om återinförande av en fort- löpande, genom slaktgodemän utövad kontroll över djurbesättningarna i landet, ett system som tidigare tillämpats under åren 1942—1944. Denna tillsyn skulle utövas i ungefär samma omfattning som den tidigare haft. Djurägarna ålades i anslutning till dessa bestämmelser att från och med den 22 februari samma år föra journal över sitt djurbestand (formulär B 1722). Särskild instruktion utfärdades sedermera för slaktgodemän, bland annat innehållande anvisningar om vad slaktgodemän ha att iakttaga för att smittosamma husdjursjukdomar icke genom dem skola överföras från en djurbesättning till en annan.

Återinförandet av denna kontroll, varigenom en speciell grupp av medborgare kom att orättmätigt misstänkliggöras för bristande solidaritet, väckte stor olust bland bönderna icke på grund av att jordbrukarna fruktade kontrollen i och för sig, utan därför att man på detta sätt visade misstro emot just denna kategori av medborgare. Olusten berodde också därpå, att man ansåg slaktgodemannainstitutionen vara opåkallad och den kontroll, som kunde utövas genom institutionen i fråga, helt illusorisk. Enbart svårigheten att uppskatta effekten av kontrollen — en omständighet som chefen för folkhushållningsdepartementet, statsrådet fru Kock, i ett svar på en fråga av herr Sveningsson i andra kammaren den 1 december 1948 har medgivit — borde i ett fall som detta stämna till eftertanke.

I rapporter från kristidsnämnderna ute i landet har också vid skilda tillfällen framhållits, att det är svårt att få därtill lämpade personer att åtaga sig uppdraget som slaktgodemän; i varje fall mottages uppdraget vanligtvis icke med någon större entusiasm. Sedan den första häftiga olusten över institutionens återinförande lagt sig, synes dess kontrollverksamhet ha mötts med likgiltighet från jordbrukarnas sida. Dessa ha icke tagit kontrollen på allvar, journaler över husdjursbeståndet ha icke förts regelbundet

utan ofta först vid slaktgodemännens besök på gårdarna o. s. v. Jordbrukarna anse för övrigt att kvittoformulären, som skola användas vid försäljning av djur, äro tämligen värdelösa, eftersom de erbjuda möjligheter till ändringar och tillägg. Detta innebär i och för sig icke att någon medveten oärlighet skulle ha förekommit i samband med djurkontrollen, men ger onekligen en klar bild av hela institutionens bristfällighet.

Såväl jordbrukarna som slaktgodemännen själva torde i många fall uppfatta denna kontrollinstitution såsom en onödigt påлага, vilken icke ger bebyggande kontroll men vållar besvär och kostnader. Det måste vara en farlig utveckling med tanke på vad som ännu finnes kvar av laglydnad och ransoneringsmoral, att en detalj i hela regleringskomplexet, en utfärdad förordning, tolkas på detta sätt och betraktas med likgiltighet och olust.

Även de kommunala organen ha reagerat mot denna form av kontroll, vars kostnader till stor del lagts på kommunerna — av naturliga skäl då framför allt på de rena landsbygdskommunerna — vilket icke kan anses rimligt med hänsyn till kontrollens allmänna syfte.

Livsmedelskommissionen har uppskattat kristidsnämndernas kostnader för slaktgodemännens verksamhet till sammanlagt omkring 385 000 kronor per kvartal, d. v. s. 1 540 000 kronor årligen, huvudsakligen i form av arvoden till slaktgodemännen. Ehuru kommunerna kunna erhålla statsbidrag i viss utsträckning till bestridandet av dessa kostnader, innebär dock slaktgodemannainstitutionens förekomst för många kommuner en väsentlig extra utgift, en utgift, vars ändamål svårligen kan anses produktivt. Storleksordningen av denna utgift framstår så mycket klarare som Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition, 12 huvudtiteln, som bidrag för bestridande av de kostnader, som erfordras för fullgörande av kristidsnämndernas administrativa verksamhet, äskar ett totalt förslagsanslag av 1 600 000 kronor. Att kontrollen av efterlevandet av ransonerings- och regleringsbestämmelser är en rent statlig angelägenhet, har vid skilda tillfällen hävdats. Kostnaderna för en sådan kontroll böra i enlighet härmed i sin helhet bestridas av statsmedel och icke åläggas kommunerna.

Det förefaller emellertid — som ovan framhållits — som om utgifterna för denna särskilda kontrollinstitution måste betecknas såsom onödiga, oavsett vem som bestrider dem. Det torde kunna diskuteras, huruvida slaktgodemännens verksamhet över huvud taget varit till något gagn för vårt folkhushåll; att det blivit en extra påлага på kommunerna är däremot obestridligt. Då man i dagens ekonomiska läge med dess krav på återhållsamhet med alla utgifter, icke minst kommunernas och statens, går till verket att söka inskränka den ransoneringskontroll och regleringsapparat, som under och efter det andra världskriget vuxit upp i vårt land, bör det följaktligen vara en angelägen och påkallad uppgift att snarast avveckla slaktgodemannainstitutionen.

På grund av vad sålunda anförts hemställa vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära, att bestämmelserna i livsmedelskommissionens cirkulär av den 13 januari 1948 (cirkulär 3024/1948) rörande slaktgodemän snarast upphävas.

Stockholm den 21 januari 1949.

Carl Eskilsson.

Torsten Isaksson.
